Marijana Filipović Matić

03.09.2026. 01:20
Pogledano: 418 puta

Odnosi među živim bićima (Živa bića u životnoj zajednici)

Kroz grupni rad "Istraživači prirode" i "Detektivi prirode" učenici istražuju odnose među živim bićima (suradnja, natjecanje, grabežljivac–plijen, nametništvo, simbioza) i povezuju ih sa suradnjom i poštovanjem u ljudskim zajednicama.

Tags

5. razred - Razredna nastava

Organizacijski oblik nastave

5. razred - Razredna nastava

Vrsta nastavnog procesa

Osnovna vrsta nastave - Redovna nastava

Suradnja škole sa roditeljima i zajednicom te razvoj školskog kolektiva

Aktivnosti sa učenicima

Trajanje

45 min

Oblasti

Područje prirodnih nauka

Predmet

Priroda i društvo

Ključne kompetencije

Kompetencija kulturološke svijesti i istraživanja

Ciljevi i ishodi učenja i poučavanja

Cilj: Učenik uočava i objašnjava međusobnu povezanost živih bića u životnim zajednicama, te razlikuje osnovne odnose među organizmima (suradnja, natjecanje, grabežljivac–plijen, nametništvo i simbioza).

Ishodi učenja i poučavanja:

Učenik/učenica:

- objašnjava što su odnosi među živim bićima
- razlikuje proizvođače, potrošače i razlagače
- navodi primjere hranidbenih lanaca
- prepoznaje različite oblike odnosa među živim bićima (suradnja, natjecanje, grabežljivac–plijen, nametništvo, zajednički život)
- povezuje međusobnu ovisnost živih bića s potrebom očuvanja prirode
- surađuje s vršnjacima uz uvažavanje različitih mišljenja

Detaljan opis realizacije

Aktivnost 1 – Uvodna motivacija

Učitelj pokazuje učenicima sliku šume, te postavlja pitanja, na koja učenici trebaju odgovoriti: Može li drvo živjeti potpuno samo?, Što jede lisica?, Zašto pčele posjećuju cvijeće?, Što bi se dogodilo kada bi nestale pčele? / Igra „Mačka i miš" (opis igre u prilogu). Nakon odgovora učenika učitelj zaključuje: "Nijedno živo biće ne živi potpuno samo. Sva su međusobno povezana različitim odnosima." te najavljuje nastavnu jedinicu (Odnosi među živim bićima - Živa bića u životnoj zajednici).

Aktivnost 2 – Obrada ključnih pojmova

Učiteljica će učenicima objasniti ključne pojmove pomoću udžbenika, usmenim izlaganjem i pomoću fotografija, koje će prikazati na projektor platnu. Također, po izboru se može primijeniti i ppt prezentacija. (Detaljan opis obrade gradiva je u prilogu.)

Aktivnost 3 – Istraživači prirode

Učenici rade u četiri skupine. Grupirat će se izvlačeći kartice sa životinjama. Grupe će se formirati tako što učenici oponašaju pokrete i glasanje životinja sa kartica, te tako traže ostale članove svoje grupe. Kada se grupe formiraju i pronađu svoje radno mjesto, svaka grupa dobiva omotnicu s karticama na kojima su prikazani ili napisani primjeri živih bića i njihovih odnosa (npr.: pčela – cvijet, lisica – zec, hrast – gljiva...). Zadatak svake grupe je za svaki primjer: a) Odrediti o kojem se odnosu među živim bićima radi (suradnja/simbioza, natjecanje, grabežljivac–plijen ili

nametništvo). b) Navesti kakvu korist ili štetu svaki organizam ima u tom odnosu. c) Razmisliti što bi se dogodilo kada bi jedan od organizama nestao iz tog odnosa. d) Povezati primjer s ljudskim životom odgovarajući na pitanje: Što nas ovaj primjer iz prirode može naučiti o suradnji, poštovanju i zajedničkom životu?

Aktivnost 4 – Predstavljanje rezultata

Svaka grupa bira glasnogovornika koji u dvije minute predstavlja jedan ili dva svoja obrađena primjera. Ostali učenici mogu postaviti jedno pitanje ili dopuniti odgovor ako imaju drugačije mišljenje.

Aktivnost 5 – Krug zahvalnosti prirodi

Svaki učenik završava rečenicu: "Jedno živo biće kojem danas želim zahvaliti je _____ jer _____."

Aktivnost 6 – Mreža života

Učenici stoje u krugu. Učitelj drži klupko vune i započinje rečenicom "Ja sam hrast. Povezan sam s/sa...". Baca klupko jednom učeniku, koji treba predstaviti neki drugi odnos, te nastavlja dodavati klupko, dok svi učenici predstave jedan organizam i povezanost. Na kraju nastaje mreža od vune koja simbolizira međusobnu povezanost živih bića. Na kraju aktivnosti učiteljica postavlja učenicima pitanje za raspravu: "Što bi se dogodilo s mrežom kada bi jedan organizam nestao ili ispustio nit?"

Aktivnost 7 – Detektivi prirode

Svaka grupa dobija ilustraciju jedne životne zajednice (šuma, livada, ribnjak, more). Zadatak je u što kraćem roku na ilustraciji pronaći najmanje pet različitih odnosa među živim bićima i označiti ih zadanim bojama. Nakon toga, grupe ukratko obrazlažu svoje uratke, a ostali učenici analiziraju njihov rad. Učiteljica formulira i izriče zaključak: "Priroda nam pokazuje da nijedno živo biće ne može živjeti potpuno samo. Svi organizmi povezani su brojnim odnosima koji održavaju ravnotežu života. Promatrajući prirodu učimo kako suradnja, poštovanje različitosti, odgovornost i briga za zajedničko dobro doprinose skladnom životu. Te vrijednosti jednako su važne u ljudskim zajednicama kao i u prirodi."

Aktivnost 8 – Priroda nas uči miru

Na kraju sata učiteljica postavlja učenicima pitanja: "Što možemo naučiti od pčela koje zajedno rade?, Kako biljke dijele prostor bez nasilja?, Zašto je suradnja važna i u prirodi i među ljudima?, Kako možemo rješavati nesuglasice poput dobrih članova jedne zajednice?", navodeći učenike na zaključak da i ljudi ovise jedni o drugima i o prirodi, kao i ostala živa bića u prirodi, te da trebaju međusobno surađivati, pomagati jedni drugima, poštivati različitosti, nenasilno rješavati sukobe,

čuvati prirodu i zajednički okoliš.

Potrebni resursi

- Udžbenik
- Radni listići
- Fotografije/ilustracije životnih zajednica
- Slike biljaka i životinja
- Kartice/kuverte s primjerima živih bića
- Papirići s nazivima životinja za grupiranje
- Papiri, ploča, kreda
- Projektor i platno, računar

Praćenje i procjenjivanje

/

Ideje za domaće zadaće (nastavak aktivnosti) i uključivanje roditelja

Učenici trebaju nacrtati jedan hranidbeni lanac iz šume ili livade i pronaći jedan primjer suradnje među živim bićima. Napisat će pet rečenica o tome što ljudi mogu naučiti od prirode kako bi živjeli u miru.

Savjeti za druge nastavnike/ce kod realizacije ove lekcije/teme

/

Metode i tehnike

Metoda razgovora

Metoda usmenog izlaganja

Collections

Mirovna pedagogija: kompendijum priprema za čas

Priprema za čas - Osnovna škola